Р Е Ц Е Н З И Я

От проф. д-р Ингеборг Георгиева Братоева – Даракчиева, Институт за изследване на на научните трудове и педагогическата дейност на кандидата доц. д-р Огнян Ковачев по конкурса за "професор" по ПН 2.1. Филология (Литература на народите от Европа, Америка, Азия, Африка и Австралия – Западноевропейска литература), ДВ бр. 100, 25.11.2025, с единствен кандидат доц. д-р Огнян Ковачев

В конкурса участва един кандидат – доц. д-р Огнян Ковачев, който представя научна продукция с ясно изразен профил, тематична последователност и устойчиво академично развитие. Научната му дейност е разпознаваема както в национален, така и в по-широк международен академичен контекст и свидетелства за системна изследователска работа с ясно формулирани методологически приоритети.

Като основен хабилитационен труд кандидатът представя монографията „Книгата и филмът в Западния канон. Случаят „Декамерон“, посветена на анализа на взаимодействието между литературния текст и неговите филмови интерпретации в рамките на западноевропейската културна традиция. Изследването е структурирано логично, с ясно формулирана изследователска цел, последователно разгърната аргументация и балансирано съчетаване на теоретичен и аналитичен подход.

Монографията представлява концептуално зряло и методологически последователно изследване, което надхвърля рамките на конкретния казус и предлага обобщаващ модел за интерпретация на процесите на културна трансформация и пренасяне на съдържание от една медия към друга. Още на равнището на формулираната проблематика трудът заявява амбиция за разработване на аналитичен инструментариум, приложим към широк кръг канонични текстове и техните екранни реализации. Изследването се отличава с теоретична рефлексивност и ясно съзнание за границите и възможностите на използваните методи.

Изборът на „Декамерон“ на Джовани Бокачо е научно аргументиран и методологически продуктивен. Произведението заема централно място в Западния канон и функционира като отворен текст с изключително висок адаптационен потенциал. Неговата рамкова структура, жанрова хетерогенност и тематично богатство го превръщат в привлекателен обект за филмови интерпретации, които кандидатът анализира като пълноценни културни артефакти, а не като вторични производни на литературния първоизточник.

Текстът се състои от пет аналитични глави, две приложения, списък с цитирани източници (312, на български, руски, английски и френски) и филмография, в която са включени 54 филма.

В аналитичните глави авторът последователно развива разбирането за филмовата адаптация като автономен и творчески акт на интерпретация. Той аргументирано се дистанцира от редукционистките подходи, които оценяват филма единствено през призмата на „верността“ към литературния текст, и предлага перспектива, отчитаща спецификите на различните медии и спецификата на визуалния, наративния и аудиовизуалния код. Филмовите версии на „Декамерон“ са разгледани като самостойни

наративни конфигурации, в които се извършва селекция, трансформация и реконтекстуализация на наративнините ядра.

Особено силна страна на монографията е аналитичната дълбочина, с която се изследва взаимодействието между литературния текст и неговите филмови интерпретации. Авторът не разглежда филма като вторична или илюстративна форма спрямо литературния първоизточник, а като автономно художествено произведение, подчинено на собствена поетика, медиална логика и културна функция. Това позволява анализът да се освободи от традиционните нормативни критерии за „вярност“ и „адекватност“ и да се насочи към по-продуктивни въпроси, свързани с трансформацията на смисъла, с промяната на наративните стратегии и с адаптацията на каноничния текст към различни исторически и културни контексти.

В този смисъл авторът убедително демонстрира как „Декамерон“ функционира като отворен текст, чиято структура, тематична многопластовост и разказна рамка предполагат разнообразни интерпретативни прочити. Филмовите адаптации не се третират като опростени „преводи“ на литературния оригинал, а като специфични културни прочити, които избират, акцентират и преосмислят отделни мотиви, персонажи и сюжетни линии в съответствие със собствените си естетически и идеологически предпоставки. По този начин монографията показва как каноничният текст не е статичен корпус от значения, а динамична система, която непрекъснато се актуализира чрез интермедиалния диалог.

Анализът на конкретните филмови интерпретации е изграден върху ясна методологическа основа, която съчетава наративен, семиотичен и културологичен подход. Авторът проследява как промените в медиума водят до трансформации в наративната перспектива, в организацията на времето и пространството, както и в изграждането на персонажите. Особено внимание се отделя на визуалните и аудиовизуалните средства, чрез които филмът компенсира или замества словесния разказ на литературния текст, като по този начин се създават нови смислови акценти и интерпретативни възможности.

Съществен принос на изследването е и проблематизирането на самото понятие за Западен канон. Авторът убедително аргументира тезата, че канонът не следва да се мисли единствено като затворен списък от „велики произведения“, а като процес на непрекъснато препрочитане, пренареждане и културно договаряне. Филмовите адаптации на Декамерон са разгледани именно като част от този процес, чрез който каноничният текст остава културно релевантен и способен да комуникира с нови публики. В този контекст монографията предлага ценен принос към съвременните дебати за канона, интермедиалността и културната памет.

Аналитичният дискурс на монографията се отличава с прецизност, аргументираност и концептуална последователност. Авторът умело съчетава детайлен прочит на конкретни художествени решения с по-общи теоретични обобщения, без да изпада нито в прекомерна абстрактност, нито в чисто описание. Това равновесие между емпирично и теоретично прави изследването особено убедително и методологически ценно.

Приносен е и анализът на „Il Decameron“ на Пиер Паоло Пазолини, при който се откроява съзнателно пренасочване на акцента от рамковия разказ към фрагментарни визуални

структури и телесно материални измерения на наратива. Този прочит демонстрира висока чувствителност към спецификата на авторското кино и към идеологическите и естетически избори, които определят адаптационната стратегия.

Съществен принос на изследването е анализът на визуалността като автономен семиотичен регистър. Визуалната поетика на киното е интерпретирана като основен носител на смисъл, който не просто илюстрира литературния текст, а генерира нови значения и разширява семантичния му потенциал. Понятието за Западен канон е проблематизирано като динамичен и исторически променлив конструкт, подложен на постоянно културно предоговаряне.

Стилът на изложение е ясен, академично коректен и аргументиран. Текстът е логически структуриран, с ясно разграничени проблемни ядра и последователно развиване на тезите, което улеснява възприемането на сложния теоретичен апарат. Това прави монографията не само научно значима, но и подходяща за използване в университетското обучение, както и за бъдещи изследвания в сродни области.

Научният принос на труда се изразява както в оригиналния прочит на „Декамерон“ и неговите филмови интерпретации, така и в предложените по-общи теоретични обобщения относно функционирането на Западния канон в условията на пренасяне от една медия към друга. Монографията обогатява българската хуманитаристика и има потенциал да се превърне в референтен текст за специалисти в областта на литературознанието, филмовите и културните изследвания.

Авторът демонстрира отлична осведоменост по съществуващите изследвания в областта на теорията на адаптацията, интермедиалните изследвания и сравнителното литературознание. Допълнително следва да се подчертае, че изследването демонстрира последователност в аргументацията, яснота на концептуалния апарат и стабилност на методологическите решения. Аналитичните наблюдения са логически обвързани, а теоретичните изводи произтичат пряко от анализа на конкретния корпус. Това придава на труда вътрешна кохерентност и научна убедителност, характерни за изследване с хабилитационен мащаб.

Извън хабилитационния труд кандидатът представя редица научни публикации, които допълват и разширяват основните линии на изследователския му интерес. Те свидетелстват за значителна по обем и съдържание публикационна дейност, аналитична прецизност, теоретична последователност и устойчиво присъствие в научния дебат.

Заедно с теоретичните си изследвания, доц. Огнян Ковачев преподава активно и е един от любимите преподаватели в бакалавърските програми и в магистърската програма „Литература, кино и визуална култура“, на която е съосновател и понастоящем е съдиректор на тази програма.

Допълнително следва да се подчертае, че изследването демонстрира последователност в аргументацията, яснота на концептуалния апарат и стабилност на методологическите решения. Аналитичните наблюдения са логически обвързани, а теоретичните изводи произтичат пряко от анализа на конкретния корпус. Това придава на труда вътрешна кохерентност и научна убедителност, характерни за изследване с хабилитационен мащаб.

В заключение, искам да заявя, че научната и преподавателската дейност на доц. д-р Огнян Ковачев се отличава с последователност, дълбочина и методологическа самостоятелност. Представените трудове и приложената справка за адекватност на критериите, напълно отговарят на изискванията за заемане на академичната длъжност „професор“ по професионално направление 2.1. Филология (Литература на народите от Европа, Америка, Азия, Африка и Австралия – Западноевропейска литература) и представляват сериозно основание кандидатът да бъде избран на тази длъжност.

Убедено гласувам с ДА.

20.03.2026. Подпис:

Гр. София (проф. д-р Ингеборг Братоева-Даракчиева)